

Okuduğum ve dinlediklerim sayesinde kabaca bir *aydınlanma* fikrim var. *Satori* daha sevdiğim ismiyle.

Bunun *normal insan olmaktan* ne farkı olduğunu soruyorlar. Cevap yok. Suzuki *aynısı ama yerden iki karış yukarıda duruyorsun* diyor, Watts, *yalan olduğunu anlıyorsun* diyor, kimisi doğrudan *yok böyle bir şey* diyor.

/Satori/ veyahut *nirvana*, insanın arayışlarının sonunda *aramayı* düşündüğü yer. Hayatı boyunca çaldığı kapıların kimisi açılıyor, kimisi açılmıyor ve bazısı her iki durumda da arayışın manasızlığını farkediyor. Sonra *aydınlanma* dedikleri kavramla karşılaşılıyor ve onu aramaya başlıyor, erecek ve dünyanın yükünü omuzlarından atacak. Sonunda bazılarının şifreli, bazılarının açıktan söylediği kadarıyla böyle bir menzilin olmadığına karar veriyor. Bu noktada *aydınlanmış* oluyor işte, *aydınlanmanın olmadığını anlayarak aydınlanma* denebilir.

O kadar uğraşmış ve kendi nefsinden o derece feragat etmiş ki, o noktada zaten neyi ne için aradığını da unutmuş. Umutsuzluğa kapılmıyor yani, *tüh, şimdi nereye gitsem* demiyor, Olduğu yerde kalıyor, kendine has bir hayat kuruyor ve onu yaşıyor. Tuhaf olmaktan da, normal olmaktan da, sıradışı olmaktan da, sıradan olmaktan da çekinmiyor. Bunların hepsinin aynı yere çıktığını görüyor.

Başka bir durum, belki de şöyle: Orduyla beraber yürüyen bir askerin, bir tepeye çıkıp, ordunun başını, sonunu, her tarafını görmesi. Bu da bir *aydınlanma*. Belki bütün bu insanlık macerasının nereden gelip, nereye gittiğini farkediyor. Bu biraz daha *Hinduist* bir yaklaşım. Atman ve Brahman arasındaki ilişkiyi farkediyor, tepeden insanları seyredip, bir gün onların yerinde olacağını *hayal ediyor* veya *biliyor*.

Diğer bir mesel, belki de nefsi, özüne, uzaktan kumandalı arabalar gibi gelmeye başlıyor. Bir yerlere gitmek için, bir yerlere bağlı, kafasının içinde bir takım sinyaller var. Ancak özünün bu uzaktan kumandalı araba olmadığını, belki de kumandayı elinde tutan olduğunu *hissediyor*. Oyun bitmeden sonucunu öğrenemeyeceği bir tahmin. Ancak nefsinden *yorulduğu* için, kumandanın onu nereye götürdüğüne de bağlı kalmayabiliyor. Nefsi bir şeyler istediğinde, onu takdir etmek, kabul etmek elinde. Kumandanın sahibi değilse de, bir yere bağlı olduğunu farketmesi için, nefsinin dikkate almayabiliyor.

Buna benzer başka meseller de anlatılabilir. Asıl mesele, dışardan bir insanın, ne olduğunu bilemiyor olmamız ve *aydınlanma* fikrinin insanları tanımakta faydasızlığı velakin daha büyük mesele, insanın bütün bu aydınlanma hikayesiyle kendini kandırma ihtimali. Bunu nasıl aşılıyorlar, *satori kendi kuruntum* şüphesini nasıl aşılıyorlar anlamadım. Belki aşmayıp, yerde bırakıyorlardır. Bu minvalde *kafa kıyak* olunca, muhtemelen şüphe edecek de bir mesele kalmıyordur.

Kendi insan ilişkisi becerilerine göre, bir yol tutturup, onları da *aydınlatana* kadar uğraşıyor olabilirler. Kimisi de hiç uğraşmıyordur.